

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

zolu tvořenou polygonální krycí deskou, pod kterou se nachází sochařsky ztvárněná lidská tvář. Ve druhém případě pak jde o terč svorníku s reliéfně provedeným čtyřlístem renesančního stáří. Stávající podoba kostela odpovídá přestavbě z roku 1784. Z původního kostela byla ponechána pouze hranolová věž, ve které se nachází zvon z roku 1568 a 1782. Renesanční zvon nese na svém plášti rodové znaky se jmény Bernarda ze Žerotína a Přemka Prusinovského z Víckova (Samek 1994, 332–333).

Stavebním výkopem vedeným podél základů lodi a presbytáře kostela bylo zachyceno intaktní podloží, na které nasedal zkulturněný půdní horizont. Z této vrstvy se v rámci dokumentovaného profilu P1 podařilo získat dosud nejstarší soubor středověké keramiky z 12. století, který lze spojit se samotnými počátky obce. Sběrem na výkopcích hlíny bylo získáno několik zlomků římsovitých okrajů z 13. století.

Ze zděných stavebních konstrukcí se při Z nároží lodi kostela podařilo zachytit základ, který zřejmě souvisel s původní gotickou stavební etapou objektu. Šířka této stavební konstrukce vyzděné z lomového kamene pojeného vápennou maltou se pohybovala v rozmezí 1,8–2 m. Bližší informace o významu této nově odkryté středověké sub-strukce prozatím neznámé funkce by mohl v budoucnosti přinést jedině případný revizní zjišťovací průzkum.

Jan Mikulík, Zdeněk Schenk

Literatura

Kohoutek, J. 1995: *Hrady jihovýchodní Moravy*. Zlín.

Samek, B. 1994: *Umělecké památky Moravy a Slezska 1*, svazek A/I. Praha.

Resumé

Bílavsko (Bez. Kroměříž), St. Bartholomäus Kirche, Parzellennr. 5. Früh- und Hochmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

BÍLOVEC (K. Ú. BÍLOVEC-MĚSTO, OKR. OPAVA)

Pivovarská ulice. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V srpnu až září. 2010 probíhal v Bílovci na Pivovarské ulici záchranný archeologický výzkum, který souvisel s výstavbou nového plynovodu. Archeologické situace byly zjištěny a dokumentovány ve zhruba 100 m dlouhém úseku výkopu, který byl asi 0,6 m široký a 1,2 m hluboký. Výkop protínal jednoduché novověké souvrství, které nasedalo na půdní typ, obsahující materiál, datovaný na přelom 13. a 14. století. Ve výkopu byly dále dokumentovány patrně obvodové zdi parcel vystavěné z lomového kamene. Jedna z těchto zdí byla založena přes výkop zasypaný dorovnávkou, obsahující materiál z průběhu 17. století. Po jeho vybrání byla zjištěna dřevěná konstrukce odpadní jímky, ze které pochází materiál, datovaný do druhé poloviny 16. století. Jímka byla vybrána pouze do hloubky 2,6 m pod úroveň dnešního terénu. V této hloubce byly práce z bezpečnostních důvodů ukončeny. V prostoru vyústění ulice Pivovarské na Slezské náměstí byly ve výkopu zachyceny kamenné valené klenby

sklepu domu č. 4, který byl stržen po druhé světové válce. K výkopu pro sklepní prostory přiléhalo 0,5 m mocné souvrství, ze kterého nebyl získán žádný archeologický materiál. Dokumentovaný výkop protnul zadní části parcel domů, obklopujících náměstí a zachytil jejich vývoj, související s narůstajícími prostorovými nároky rozšiřující se Pivovarské ulice. Podrobnější informace snad poskytne až detailnější zpracování získaného materiálu a vyhodnocení zjištěných nálezových situací.

Jindřich Hlas

Resumé

Bílovec-Stadt, Bez. Opava, Pivovarská Str. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BLAŽOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pod kostelem“. Doba středohradištní, středověk. Sídliště, hrob. Záchranný výzkum.

Během hloubení základů pro rodinný domek na parcele č. 656/1 v Blažovicích bylo na již známé lokalitě prozkoumáno celkem pět sídlištních objektů a jeden kostrový hrob (viz kapitola Doba laténská). Při začátcích výkopu byl u S stěny výkopu nalezen pohřeb lidského jedince (obr. 1). Po ručním rozšíření výkopu, preparaci, dokumentaci a odebrání kosterních pozůstatků byl pod místem nálezu kostry dodatečně zjištěn poslední prozkoumaný objekt s keramikou, která tuto jámu řadí do střední doby hradištní. Vyzvednutý pohřeb byl zcela bez doprovodného inventáře a na základě nálezových okolností jej datujeme rámcově do středověku až novověku.

Marek Lečbych

Resumé

Blažovice (Brno-venkov dist.). Several sunken settlement features belonging to the Great Moravia Period and a younger undatable grave were excavated while constructing family house foundations in Blažovice.

BOHUŠOV (OKR. BRUNTÁL)

Fara č. p. 40, p. č. 34. Středověk. Záchranný výzkum.

V roce 2010 bylo v souvislosti se stavebním projektem „Komunitní centrum Bohušov“ zkoumáno středověké hospodářské zázemí fary, bohužel částečně narušené předchozími terénními zásahy. V rámci zkoumané plochy o rozloze 473 m², ve které se dle indikační skici Stablního katastru nacházela v 19. století zahrada mezi farou a její stodolou, se podařilo odhalit 16 zahloubených objektů, mezi nimiž je zastoupen jeden větší objekt, tři zásobní jámy, dva blíže funkčně neinterpretovatelné oválné objekty a deset sloupových jam. Z těchto situací pochází rozsáhlý nálezový soubor z přelomu 13. a 14. století až konce 14. století. Kromě převažující keramiky se jednalo např. o bronzový páskový prsten s puncovanou výzdobou. Provedena byla též archeobotanická (Čulíková 2011) a archeozoologická (Sůvová 2011) analýza, prvně jmenovaná

Obr. 1. Blažovice. Kostrový pohřeb nad jámou ze střední doby hradištní.

Fig. 1. Blažovice. A skeleton grave over a feature belonging to the great moravian period.

doložila m. j. v podstatě kompletní středověký sortiment obilovin.

Kostel sv. Martina a kostelní hřbitov, p. č. 32. Středověk, novověk. Záchranný výzkum.

V roce 2010 byla s podporou tzv. Norských fondů realizována závěrečná etapa rekonstrukce kostela sv. Martina, vyvolaná poškozením objektu při povodních v roce 1997 (obr. 2). V jejím rámci byly restaurovány v roce 1999 odkryté renesanční náhrobky v presbytáři kostela (Zezula 2001) a současně i nedestruktivní dokumentace pod nimi situovaných hrobek, náležejících patronům kostela z rodu pánů z Fulštejna a jejich nástupcům Sedlnickým z Choltic. Byla vyzvednuta a restaurována též textilie z centrální hrobky, připisované Janu Supovi ml. z Fulštejna (1572). Hrobky s neporušenými klenbami byly zkoumány nedestruktivně pomocí kamerového průzkumu (GEO-CZ).

V souvislosti se sanací SZ segmentu hřbitovní zdi byly dále otevřeny dvě sondy v exteriéru kostela. V sondě S2 se podařilo dokumentovat souvrství, související s novověkým vývojem areálu fary (obr. 3). Jednalo se o sídlištní vrstvu, terénní dorovnávkou a planýrky z období 16.–18. století, do kterých byl zahloben základ kamenné hřbitovní zdi a v 19.–20. století též zdiva hospodářského zázemí fary. Nejstarší raně novověká vrstva obsahovala četné koncentrace fragmentů bílého pískovce, ve středověku užívaného k výrobě architektonických článků a dílců pro kostel sv. Martina.

Obr. 2. Bohušov. Areál kostela sv. Martina a fary, situace ploch zkoumaných v roce 2010 (šrafovaně).

Abb. 2. Bohušov. Das Areal der St. Martin Kirche und die Lage der Flächen, die im Jahre 2010 untersucht wurden.

Ze všech zkoumaných ploch pocházejí rovněž redeponované starší nálezy, související s raně a vrcholně středověkým osídlením lokality.

Michal Zezula

Literatura

Čulíková, V. 2011: Rostlinné makrozbytky z areálu kostela sv. Martina v Bohušově. In: P. Kozák, D. Prix, M. Zezula a kol. (eds.): *Kostel sv. Martina v Bohušově*, Bohušov – Ostrava, 271–278.

Sůvová, Z. 2011: Zvířecí kosti z hospodářského zázemí fary v Bohušově. In: P. Kozák, D. Prix, M. Zezula a kol. (eds.): *Kostel sv. Martina v Bohušově*, Bohušov – Ostrava, 279–284.

Zezula, M. 2001: Bohušov (okr. Bruntál). *Přehled výzkumů* 42, 187.

Resumé

Bohušov (Bez. Bruntál), Pfarre, Nr. 40, Parz. Nr. 40. Mittelalter. Rettungsgrabung.

Bohušov (Bez. Bruntál), St. Martins Pfarrkirche und Kirchenfriedhof, Parz. Nr. 32. Mittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

BOJKOVICE (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Zámek Nový Světlov. Středověk, novověk. Hrad. Zjišťovací výzkum.

Úkolem výzkumu bylo zjistit za pomoci dvou sondáží složení archeologických vrstev na prostranství jižně od zámku a na základě zjištění odhadnout náročnost případného výzkumu v případě realizace projektu zahlobeného wellness centra (ZM ČR 1:10 000 25-34-23 v okolí bodu 8/102 od Z/J s. č.). Během výzkumu byla zaznamenána

Obr. 3. Bohušov. Hřbitov při kostele sv. Martina, pohled na sondu S2/2010.

Abb. 3. Bohušov. Der Friedhof bei der St. Martin Kirche, Suchschnitt S2/2010.

dvě výrazná souvrství. Svrchní 1,5 m mocná vrstva odpovídá terénním úpravám z let 1846–1856, kdy byl hrad přestavován na zámek ve stylu tudorské gotiky. Jedná se o dorovnávkou terénu planýrkami po odstranění opevnění z přelomu 16.–17. století. Zde pak vznikla zahrada, která byla napojena na starší park jižně od zámku. Druhou níže položenou vrstvou s nálezy z 16.–17. století lze přiřadit k období výstavby staršího opevnění z přelomu 16. a 17. století, složeného ze čtyř bastionů spojených hradbou před obloukem zdi obepínající jádro hradu. Nalezený relikt příkopu, jehož poloha je uvnitř bývalého opevnění z 16.–17. století, by měl být tedy staršího datování (15.–16. stol.), z doby, kdy opevnění s bastiony ještě nebylo vybudováno. Výplň příkopu se příliš nelišila od vrstev spojených s budováním opevňovacího komplexu s bastiony. Je tedy zřejmé, že byl příkop zavezen během výstavby tohoto opevnění.

Ivan Čižmář

Resumé

Bojkovice (Bez. Uherské Hradiště), Schloss Nový Světlov. Mittelalter, Neuzeit. Burg. Sondagen.

BOŘENOVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Intravilán obce. Novověk. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Při stavbě vodovodu Bořenovice v intravilánu obce (ZM ČR 1:10 000 25-31-04 v okolí bodu 227/326 od Z/J s. č.) bylo ve výkopu lokalizováno místo s velkou koncentrací novověké keramiky. Jedná se patrně o jednorázový výhoz několika nádob na jedno místo. Z nálezů se podařilo rekonstruovat dvě mísy malované vlnovkou.

Ivan Čižmář

Resumé

Bořenovice (Bez. Kroměříž), Innenbereich der Gemeinde. Neuzeit. Kulturschicht. Rettungsgrabung.

BOSKOVICE (OKR. BLANSKO)

Masarykovo náměstí, před č. p. 4 až č. p. 6. Pozdní středověk. Město. Záchranný výzkum.

V červenci roku 2010 byl na náměstí v Boskovicích, před vchodem Městského úřadu, zjištěn výkop teplovodní rýhy s porušenými archeologickými situacemi. Výkop o celkové délce 18 m zachytil celkem tři pravěké a dva pozdně středověké objekty a také souvislou kulturní vrstvu, přerušenu na dvou místech recentními výkopy. Tři pravěké objekty patřily KLPP (viz kapitola Doba bronzová), menší jáma a část většího výkopu obsahujícího zbytky mazanice po požárové destrukce byly datovány do středověku. Nálezy z těchto objektů představovaly převážně neglazovanou keramiku, fragmenty tuhých zásobnic, zlomek kachle a je možné je zařadit do období 14.–15. století.

Důležité poznatky ke středověké a novověké zástavbě centra Boskovic byly zjištěny při rekonstrukci náměstí v roce 1999 a také při záchranném výzkumu na parcele č. 81 v roce 2008.

Zuzana Jarůšková

Resumé

Boskovice (Bez. Blansko), Masaryk Platz, vor dem Haus Konstr. Nr. 4–6. Spätmittelalter. Stadt. Rettungsgrabung.

BOUZOV (OKR. OLMOUC)

Areál hradu, č. p. 8, p. č. 1. Vrcholný středověk, novověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Lokalizace:

Situace 1: okolí bodu X=1 106 577; Y=571 921 (S-JTSK). Situace 2: linie mezi body: 1) X=1 106 543; Y=571 884; 2) X=1 106 564; Y=571 864 (S-JTSK). Situace 3: linie mezi body: 1) X=1 106 614; Y=571 862; 2) X=1 106 595; Y=571 856 (S-JTSK).

V roce 2010 proběhlo v areálu národní kulturní památky hrad Bouzov několik stavebních akcí, které si vyžádaly archeologický dohled. V březnu roku 2010 byl na druhém nádvoří hradu (situace 1) během stavby kanálové